

Pohjois-Savon alueellisten vesienhoitoryhmien yhteiskokous

Aika 17.2.2015 klo 9-12

Paikka Maaninkajärven koulu, Maaningantie 49, Maaninka

Läsnä Osanottajaluettelo liitteenä

1. Kokouksen avaus ja järjestäytyminen

Johtaja Jari Mutanen toivotti osanottajat tervetulleiksi ja avasi kokouksen. Avauspuheessa hän kävi läpi katsauksen Pohjois-Savon vesienhoidon historiaan ja sen nykytilanteeseen.

Kokouksen teemana oli alueellisten vesienhoitosuunnitelmien kuuleminen ja vesistökuunnostuksen rahoitus- ja avustusmahdollisuudet Pohjois-Savossa.

Tilaisuuden puheenjohtajana toimi Jari Mutanen ja sihteerinä Vuokko Mähönen sekä Tuulikki Miettinen.

2. Vesienhoidon kuuleminen

Tuulikki Miettinen kertoi vesiasioihin liittyvistä kuulemisista (vesienhoitosuunnitelmat, tulvariskien hallintasuunnitelmat sekä merenhoidon toimenpideohjelma), joihin voi ottaa kantaa 31.3.2015 saakka. Kuulemisen tausta-asiakirjoina on myös Pohjois-Savon vesienhoidon toimenpideohjelma vuosille 2016 – 2020, johon myös toivotaan kommentteja.

Suunnitelmien keskeiset muutokset liittyvät vesistöjen luokituksen muutoksiin, tilatavoitteiden määrittämiseen sekä tarvittavien toimenpiteiden suuruuteen ja määrään hyvän ekologisen tilan saavuttamiseksi. Suunnitelmissa on myös tarkennettu vesistöjen ravinnekuormituksen suuruutta. Uutena asiana on vesistöjen sisäisen ravinnekuormituksen ja järvikohtaisen (74 kpl) kuormituksen merkittävyyden arviointi.

Keskustelu:

Keskusteltiin typenpoistovaatimuksesta suurilla jätevedenpuhdistamoilla (ALV > 20 000). Kyseistä vaatimusta ei ole katsottu tarpeelliseksi ottaa huomioon vesienhoidon suunnittelussa, vaan asia tarkastellaan lupakäsittelyn yhteydessä.

Kunnalliset viemärintihankkeet ja niistä aiheutuneet kustannukset on otettu huomioon vesienhoidon suunnittelussa kunnilta saadun tiedon mukaisesti. Kiinteistökohtaisten jätevesijärjestelmien kustannukset on mitoitettu todellisiin kustannuksiin nähden matalaksi valtakunnallisen ohjeistuksen mukaisesti.

Palokin voimalaitos sijaitsee Etelä-Savon ELY-keskuksen. Jos Palokinkoskeen on esitetty jotain vesienhoidon toimenpiteitä, ne löytyvät Etelä-Savon ELY-keskuksen vesienhoidon toimenpideohjelmasta.

Keskusteluissa esitettiin, että vesistöjen säännöstelykäytäntöjä tulisi kehittää ja se tulisi olla järvi-kohtaista. Erityisesti Onkiveden säännöstelyyn toivottiin parannusta. Todettiin, että Pohjois-Savossa on tehty lukuisia säännöstelyjen kehittämisselvityksiä ja myös lupia on muutettu (esim. Kallavesi). Vesienhoitosuunnitelmassa on esitetty muutamia säännöstelyn kehittämisselvityksiä (mm. Kiuruveden säännöstelyn tarkistamissuunnitelman laatiminen ja Suuri Pieksän säännöstelyn kehittämisselvitys). Onkivedellä on käynnissä ilmastonmuutoksen vaikutuksia selvittävä tutkimus, jossa arvioidaan mm. säännöstelyjen toimivuutta ja muutostarpeita ilmaston muuttuessa.

Toimenpiteiden kustannuksista merkittävin on maatalouden ravinnekuormituksen vähentämisestä aiheutuvien toimenpiteiden kustannukset ja siinä erityisesti maatalouden ympäristötukijärjestelmän toimenpiteet ja niiden kustannukset. Haasteena seuraavalla ohjelmakaudella on ympäristökorvausjärjestelmä ja viljelijöiden halukkuus sitoumuksen jättämiseen. Aikaisemmin ympäristötukisitoumus koski lähes 90 % Pohjois-Savon peltoalasta ja viljelijöistä.

Toimenpiteiden kustannusten hyödynarviointi on jäänyt vesienhoidon suunnitelmaluonnoksissa vähäiseksi ja sitä varmaan tarkennetaan seuraavalla suunnittelukierroksella.

3. JärviWikin esittely

Veli-Matti Vallinkoski esitteli Järviwiki-verkkopalvelua (www.jarviwiki.fi). Palvelun ylläpidosta vastaa Suomen ympäristökeskus (SYKE). Portaalien tarkoituksena on jakaa tietoa Suomen järvistä ja näin ollen edistää vesien suojelemista ja kansalaisten kiinnostusta vesistöjä kohtaan. Palvelussa on mahdollista perustaa omia havaintopaikkoja ja tallentaa vesistökohtaisia kohdekuvauskuvaus. Järviwikiä voi käyttää myös vaikkapa kunnostushankkeen viestintään ja dokumentointiin.

Pohjois-Savon hyvää huonommassa tilassa olevista järvistä on laadittu ns. kunnostuskortit, jotka on tallennettu järviwikiin. Tavoitteena on ollut saada hajallaan olevat tiedot tiivistetysti yhteen paikkaan esim. omaehtoisten vesistökuunnostajien tarpeeseen. Korteista saa suosituksia toimenpiteiksi ja ne auttavat hankkeen toteuttamiskelpoisuuden arvioinnissa. Järvikohtaisien tietokorttien tiedot on suojattu eikä niiden sisältöä voi yksittäinen käyttäjä muuttaa.

Keskustelu:

Verkkopalvelu JärviWikin markkinointi ja tiedottaminen todettiin keskusteluissa tärkeäksi. Palvelun tarjoamaa tietoa voi hyödyntää esim. kalastusalueilla ja osakaskunnissa.

Järviwiki palveluun ehdotettiin lisättäväksi tietoa myös järvikohtaisesta säännöstelystä.

Päätettiin että kalatalousneuvoja Tuula Keinonen välittää JärviWikistä tietoa osakaskunnille.

4. Vesistökuunnostusten rahoitus- ja avustumahdollisuudet

Vesistökuunnostusten rahoitumahdollisuuksista oli pyydetty alustajaksi useampi eri toimija;

Valtion avustumahdollisuudet vesienhoidon toteutusta edistäviin hankkeisiin ja omaehtoiseen kunnostustoimintaan:

Veli-Matti Vallinkoski kertoi valtion vesistökuunnostustoiminnan historiasta sekä kunnostuksen resursseista tulevaisuudessa.

Paikallisten ympäristökeskusten rooli kunnostushankkeissa oli aiemmin hyvin keskeinen ja ympäristökeskukset olivat mukana myös laajempialaisissa hankkeissa. Kunnostushankkeita voitiin toteuttaa myös työllisyysvaroin sekä EU-rakennerahastojen tuella.

Jatkossa ELY-keskusten keskeisiä tehtäviä ovat vesien tilan seuranta, tilan arviointi sekä vesienhoidon tavoitteiden asettelu. Vesistökuunnostushankkeiden toteutusvastuu siirtyy paikalliselle toimijataholle ja toiminta voi jatkossa olla esim. talkoомуotoista. ELY-keskuksen tehtävänä on antaa asiantuntija-apua sekä osarahoittaa omaehtoista kunnostustoimintaa avustuksilla. Tukea vesistökuunnostushankkeisiin voidaan myöntää vesistötoimenpiteiden tukemisesta annetun valtioneuvoston asetuksen perusteella (651/2001). Uusi asetus vesistökuunnostusten avustamisesta on valmisteilla ja lähtee kommentoille maaliskuussa. Valtion tuki voi pääsääntöisesti olla enintään 50 % hankkeen kokonaiskustannuksista. ELY -keskusten käytössä oleva vuosittainen budjetti on ollut 30 000 -90 000 €/vuosi.

Vesistökuunnostuksia voidaan tukea myös valtion harkinnanvaraisista avustuksista. ELY-keskusten myöntämien avustusten hakuaika on loka-marraskuussa. Pohjois-Savossa on tehty yksi hakemus ko. avustuksista. Laaja-alaisiin yhteistyöhankkeisiin on mahdollisuutta hakea avustusta myös ympäristöministeriöstä, jonka kokonaisbudjetti on 450 000 €.

Maaseuturahaston mahdollisuudet vesistökuunnostusten avustamiseen:

Pekka Kärkkäinen esitteli Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelmassa 2014 – 2020 esitettyjä kriteerejä ja tavoitteita hankkeille, joille voidaan myöntää rahoitusta ohjelmakauden aikana. Hankkeiden rahoitushaku alkaa oletettavasti huhtikuussa mutta viimeistään vuoden 2015 syksyllä.

Toimenpidekohde M01 koskee maaseutuyrittäjien ja viljelijöiden tietämystä ja osaamista mm. ympäristökysymysten osalta. Hankkeiden tavoitteena voi olla mm. vesienhoitoon ja ilmastomuutoksen hillintään liittyvän osaamisen lisääminen.

Toimenpidekohde M02 koskee neuvonta-, tilanhoito ja lomituspalveluja. Neuvonnan avulla viljelijä voi halutessaan saada asiantuntijankemystä mahdollisimman tehokkaiden keinojen valitsemiseksi ympäristönsuojeluun ja -hoitoon. Korvaus maksetaan neuvontatapahtumaa kohden ja tuensaajina ovat hyväksytyt neuvojat ja neuvontaorganisaatiot.

Toimenpidekohde M04 koskee toimenpiteitä, joilla voidaan vaikuttaa ympäristökuormituksen vähentämiseen esim. ympäristön tilaa parantavilla investoinneilla. Toimenpiteiden piiriin kuuluvat mm. ei tuotannolliset investoinnit, kuten monivaikutteisten kosteikkojen perustaminen siten, että toimenpiteellä voidaan edistää maatalouden vesistökuormituksen vähentämistä.

Toimenpidekohde M07 koskee peruspalveluja ja kylien kunnostusta maaseutualueella ja sen kautta voidaan rahoittaa mm. kylien kehittämistä, kuten asuin ympäristön parantamista, uimarantoja ja muita yhteisöllisiä ympäristötoimia.

Toimenpidekokonaisuus M16 koskee yhteistyötä ja sen kautta voidaan rahoittaa esimerkiksi yhteisiä toimia ilmastomuutoksen hillitsemiseksi ja siihen sopeutumiseksi sekä ympäristöhankkeita ja nykyisiä ympäristökäytäntöjä koskevia yhteisiä lähestymistapoja.

Keskustelu:

Puheenvuoroissa nousi esille, että vesistökuunnostushankkeiden suunnittelu ei ole helppoa ja uusilla toimintatavoilla voitaisiin edistää hankkeiden määrää. Maaseutuohjelmasta ei löydy suoraa vesistökuunnostuskohteiden rahoittamiseen sopivaa ”automaattia”, mutta eri toimenpidekohteista voi löytyä sopivia rahoituskanavia. Yhtenä esimerkkinä nousi esille talkoомуotoinen hoitokalastus, jota voitaisiin ehkä tukea toimenpidekohteesta M07 (yhteisöllinen ympäristötoimi)

Ohjelman kautta voidaan edistää vesihuoltohankkeita, mikä on tärkeää myös alkutuotannon kannalta. Pohjois-Savossa on vesiosuuskuntia, joissa veden laatu on tällä hetkellä huono.

Tulevalla ohjelmakaudella hankkeen toimijana voi toimia myös osakaskunta ja vesioikeudellinen yhteisö.

Leader-toimintaryhmien mahdollisuudet:

Jaana Paananen kertoi Pohjois-Savon alueella toimivasta kolmesta toimintaryhmästä ja toiminnalle asetetuista tavoitteista. Veturi toimii Ylä-Savon sekä Pielavesi- Keitele alueella, Kalakukko Kuopion - Rautavaaran alueella ja Mansikka Pohjois-Savon eteläosan alueella. Rahoituskehys kaikille kolmelle ryhmälle on yhteensä 14,8 milj. € jakautuen seuraavasti: Kalakukko ry 5,95 milj. €, Mansikka ry 3,6 milj. € ja Veturi ry 5,28 milj. €.

Elinvoimaa Kalakukosta -strategiassa painopistealueita ovat mm. elinkeinotoiminnan kehittäminen, innovaatioiden ja osaamisen lisääminen sekä maaseutuasumisen ja kylä- ja järjestötoiminnan kehittäminen. Leader- ryhmän kautta voivat kyläyhteisöt hakea avustusta mm. vesienhoidon selvitystöihin tai kokeiluihin sekä maisemanhoidon suunnitteluun ja hoitotyöhön.

Mannaa Mansikasta -strategiassa painopisteenä on mm. laadukas vapaa-aika ja asuminen ja sen yhtenä tavoitteena on elinympäristön ja luonnon säilyttäminen puhtaana. Ryhmän kautta voi saada tukea mm. kylien ja kulttuurimaisemien maisemanhoitosuunnitteluun.

Veturin Täynnä mahdollisuuksia -strategian painopisteitä ovat mm. asukkaiden hyvä arki sekä elinvoima ja yrittäjyys. Tukea voi saada mm. kyläkohtaisen energiantuotannon ja jätteenkäsittelyn tukemiseen, vesistöjen kunnostushankkeiden aktivointiin sekä ympäristöstävällisen teknologian käyttöönoton tukemiseen.

Keskustelu:

Kylätoiminnassa on tärkeää että talkootyö voidaan ottaa kustannuksissa huomioon.

Metsätalouden rahoituslain hankemahdollisuudet:

Juha Hiltunen kertoi metsäkeskuksen rahoittamista hankkeista ja rahoituksen muodoista. Toimenpiteet suunnitellaan ja toteutetaan maanomistajien kanssa yhteistyössä ja metsäkeskus päättää hankkeiden rahoittamisesta osoitettujen varojen puitteissa. Käytännön toimija valitaan hakehakujen kautta. Kemera -tuesta rahoitettavat metsäluonnon hoitohankkeet ovat tärkeä osa valuma-aluesuunnitelmien toteuttamista ja niiden avulla toteutetaan vesienhoidon tavoitteita. Vesiensuojelullisia toimenpiteitä ovat mm. laskeutusaltaat, pintavalutuskentät sekä tulvanhallintakohteet ja kosteikot.

Vuosittain luonnonhoitohakkeille on osoitettu rahoitusta 50 000 – 100 000 €.

5. Kalatalouden uuden organisaationmallin esittely

Timo Takkunen esitteli kalatalouden uutta organisaatiomallia. Kalatalousasiat keskitetään kolmeen ELY-keskukseen: Varsinais-Suomi, Pohjois-Savo ja Lappi. Pohjois-Savon ELY-keskus vastaa kalatalouden tehtävistä Etelä-Savossa, Hämeessä, Keski-Suomessa, Pirkanmaalla, Pohjois-Karjalassa ja Pohjois-Savossa. Uudistuksen tavoitteena on tehostaa toimintaa. Asiakaspalvelu jatkuu kaikissa toimipisteissä eikä muutos edellytä henkilöstöltä paikkakunnan vaihdoksia.

6. Ryhmien toiminnan jatkaminen

Päätettiin, että vesienhoitoryhmien toimintaa ei jatketa nyky muodossaan. Yhteistyöryhmän toimikausi päättyy vuoden lopussa ja samalla loppuu myös ryhmien toimikausi.

7. Muut asiat

Vesistöseurantojen tulevaisuudennäkymiä

Antti Kanninen esitteli vesistöseurantojen tulevaisuudennäkymiä. Seurantojen muutoksen taustalla ovat valtion vähenevät voimavarat ja toisaalta lisääntyvät lakisääteiset velvoitteet. Seurannan tavoitteet on määritelty ympäristön tilan seurannan strategiassa vuoteen 2020. Tavoitteena on turvata riittävä tiedon taso päätöksenteon tueksi ja vastata lainsäädännön vaatimuksiin, tuottaa enemmän ja laadukkaampaa tietoa ympäristön tilasta mahdollisimman kustannustehokkaasti sekä parantaa tiedon hyödynnettävyyttä. Tavoitteisiin pääsemiseksi on mm. tarkoitus ottaa käyttöön uusia tekniikoita (esim. kaukokartoituksen mahdollisuudet vesistöseurannoissa), priorisoida ja optimoida seurantaverkkoja ja kehittää tietojärjestelmiä ja niiden hyödynnettävyyttä. Yhtenä toimenpiteenä on myös mainittu vapaaehtoisen kansalaistyön käyttäminen tiedon keruussa.

8. Kokouksen päätös

Puheenjohtaja kiitti kaikkia kokoukseen osallistujia hyvästä kokouksesta ja aktiivisesta osallistumisesta vesienhoidon suunnitteluun ja toimenpiteiden edistämiseen. Kokous päättyi klo 12:05.

Muistion laativat

Vuokko Mähönen

Tuulikki Miettinen

Jakelu

Pohjois-Savon vesienhoitoryhmien ja pohjavesiryhmän jäsenet, Jari Mutanen, Antti Kanninen, Jaana Paananen, Pekka Kärkkäinen ja Timo Takkunen

Tiedoksi

Jukka Hassinen

VESIENHOITORYHMIEN YHTEISKOKOUS/ 17.2 MAANINKA

	<i>Nimi</i>	<i>Kunta/organisaatio</i>
1.	Veteli Martti	Ylä-Savon SOTE ky
2.	Räty Mari	LUKE
3.	Jouni Torssonen	YARA Suomi
4.	Riitta Lappalainen	Kuopion kaupunki/Suonenjoki
5.	Nevalainen Pirkko	Kuopion kaupunki/Nilsia
6.	Kirsi Laamanen	Kuopion Vesi
7.	Helvi Heinonen-Tanski	Pohjois-Savon Luonnonsuojelupiiri
8.	Olavi Hiltunen	Terveempi Onkivesi ry
9.	Juha Nykänen	Sydän-Savon maaseutupalvelut
10.	Arja Ruokojärvi	RAE-hanke
11.	Hiltunen Juha	Metsäkeskus Pohjois-Savo
12.	Hujala Jukka	MTK Metsälinja
13.	Kokkarinen Eero	Pohjois-Savon Vapaa-ajankalastajapiiri ry
14.	Koski-Vähälä Jukka	Savo-Karjalan vesiensuojeluyhdistys ry
15.	Krooks Karita	Keski-Savon ympäristötoimi
16.	Laitila Seppo	Pohjois-Savon liitto
17.	Pykönen Ari	Pohjois-Savon Kalastuskeskus ry
18.	Kauhanen Jari	MTK Pohjois-Savo
19.	Ari Räsänen	Junakosken kunta
20.	Jari Mutanen	Pohjois-Savon ELY-keskus
21.	Tuulikki Miettinen	Pohjois-Savon ELY-keskus
22.	Veli-Matti Vallinkoski	Pohjois-Savon ELY-keskus
23.	Pekka Kärkkäinen	Pohjois-Savon ELY-keskus
24.	Jaana Paananen	Kalakukko ry
25.	Timo Takkunen	Pohjois-Savon ELY-keskus
26.	Antti Kanninen	Pohjois-Savon ELY-keskus
27.	Ilpo Käkelä	Pohjois-Savon ELY-keskus
28.	Tuula Keinonen	Pohjois-Savon kalatalouskeskus ry
29.	Vuokko Mähönen	Pohjois-Savon ELY-keskus